

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

3. skupna seja Okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev OLO dne 31. januarja 1958

POROČILO IN RAZPRAVA O PROBLEMIH STANOVANJSKE IZGRADNJE

(Izvillek iz zapisnika)

Franc Drobež, predsednik Sveta za stanovanjske zadeve OLO, je k že objavljenemu poročilu o delu Sveta za stanovanjske zadeve izvaljal še naslednje:

Tovariši odborniki! Poročilo Sveta za stanovanjske zadeve je bilo objavljeno v »Glasniku« št. 7. in 8. in bom zato obravnaval samo tisto, kar je bilo značilno za stanovanjsko politiko v letu 1957.

Stanovanjska izgradnja v letu 1957 se je pravzaprav razvijala v zaželenem tempu, tako kot smo predvidevali. Kaže se porast stanovanjskih enot od 763 v letu 1955 na 932 v letu 1956 in na 1205 v letu 1957. To velja za območje mesta Ljubljane. Prav tako je porasla stanovanjska izgradnja v vsem okraju, tudi izven mestnih občin. Ta porast se je razvijal s predvidenimi sredstvi sklada za stanovanjsko izgradnjo in s sredstvi gospodarskih in politično-teritorialnih enot in privatnikov. Značilen je pri tem porast tudi pri občinah izven Ljubljane za 24%, iz česar je razvidno, da je bila tudi pri zunanjih občinah posvečena paznja stanovanjski izgradnji. Če pa pogledamo še stanovanjske enote, ki so v izgradnji, katerih tudi ni malo, vidimo, da bomo imeli stanovanjsko izgradnjo razvito tudi v letu 1958, to se pravi, da ni bojzani, da ne bi enako in še boljje rastle stanovanjska izgradnja v tem letu. Za ukrepe, ki sta jih podvzela okrajni ljudski odbor in mestni svet, je značilno, da se postopoma ne gradijo več velika stanovanja in da se zapirajo škarje, tako kot se zaključuje gradnja velikih stanovanj, pričeta še v prejšnjih letih. Tako je treba poudariti, da je značilno za občino Center to, da je dosegla gradnjo preprostejših stanovanj s pravih prostornostim povprečjem. Isto se predvideva tudi v letu 1958. Še posebej je treba poudariti to značilnost, da so se škarje v povprečju zaprle v Ljubljani in da je to povprečje na eno stanovanje 53,93 m² in celo prehaja že na 53,20 m². V občinah izven Ljubljane pa pride na eno stanovanje tudi v bločni gradnji 59,34 m². To pa se dogaja zaradi tega, ker zunanje občine preveč popuščajo oziroma niso dovolj odločne glede določanja stanovanjskih površin na eno enoto. Moramo reči, da je uspeh dokaj velik in da bi bil še večji, če se ne bi končavale gradnje, ki jih je še prilično, ki so bile pričete že v prejšnjih letih in to leta 1955, 1956. Zato pa se bo rezultat še izboljšal in predvidevamo, da se bo to povprečje v letu 1958 normaliziralo na povprečje evropskih držav, kjer je

48 m² površin na eno stanovanjsko enoto. Iz tega vidimo, da so vsi ukrepi usmerjeni v izboljšanje gradnje in normalizacijo povprečja, to pa predvsem s sistemom finansiranja in tudi drugimi ukrepi.

Drugo vprašanje pa je povprečje na eno stanovanjsko enoto pri vrstnih hišah. Tu je analiza oziroma obračun pokazal, da je povprečje na eno stanovanje oziroma na eno družino preveliko in da bodo zaradi tega ta stanovanja predraga. Zadrugi in tovrstnih gradenj že razmišljajo o tem, kako bi se dalo zožiti gradnjo na manjše površine, ker se sami zavedajo, da bo to zanje prevelika obremenitev, ker bodo morali plačevati previsoke anuitete.

Dalje omenjam, da se je izboljšalo stanje pri individualnih gradnjah, to pa zaradi tega, ker so se uporabljali tipski projekti, ki so jih sestavljali projektanti, na katere smo mi vplivali. Tu znaša povprečje na eno stanovanjsko enoto 64 m² in je to še kar primerno povprečje.

Struktura stanovanj se normalizira, ko se normalizira povprečje in je jasno največji odstotek 57,4 m² na dvosobno stanovanje ali dvosobno stanovanje s kabinetom. Struktura je pokazala, da je najbolje, da gradimo čimveč dvosobnih stanovanj.

Tudi glede števila večjih stanovanj je značilno, da je ta odstotek padel na minimum, posebno če upoštevamo, da je v tem številu zapopadeno tudi število stanovanj iz prejšnjih let.

Prepričan sem, da v letu 1958 v programu ne bomo več našli večjih stanovanj, kar je normalno za naše prilike in glede na stanovanjsko krizo.

Posebno sliko, kakšno politiko smo vodili v pogledu gradenj v okraju, nam kaže vrsta gradenj. Tu vidimo, da je odstotek rastle pri bločnih gradnjah, kar je zelo pozitivno. Ta odstotek nam pokaže, da smo v letu 1955 gradili bločno gradnjo le 58,2%, že v letu 1956 pa je porastel na 64,3% in v letu 1957 na 71,8%. Individualna gradnja se izgublja v glavnem mestu. V letu 1955 smo gradili v okrajnem merilu 36,6% individualnih stanovanjskih hiš, v letu 1956 25,1%, v letu 1957 pa je ta odstotek padel na 20,5%. Ta odstotek bi bil še ugodnejši, če ne bi bilo tistih individualnih gradenj, ki se že gradijo nekaj let, nekje po 4 ali celo 5 let. Zato se bo ta odstotek prav gotovo v letu 1958 še zmanjšal. Kljub temu, da se ta odstotek zmanjšuje, bo treba vložiti še nekaj truda, da se individualne gradnje zmanjšajo v korist bločnih

in vrstnih gradenj. To bo treba podvzeti predvsem v zunanjih občinah, kjer je ta odstotek še sorazmerno visok. V vseh zunanjih občinah bi bilo treba prevzeti sistem gradnje vrstnih hiš, ker bi na ta način dosegli na m² večjo gostoto in bi zmanjševali komunalne izdatke za gradnjo komunalnih naprav.

Za mestne kakor tudi za zunanje občine je pripravljen program za nadaljnjo gradnjo in prav zaradi tega lahko predvidevamo porast gradnje v letu 1958 še za nadaljnjih 20 do 25%. Rast te gradnje po fazah pa kaže ugodno sliko. Pri gradnji četrte in pete faze bomo celo leto zaposlovali obrtnike in bomo na ta način skušali povečati kapacitete obrtnikov in obrtniške delovne sile. To, kar imamo v programu, nam je nemogoče izvršiti v pol leta, kolikor pač traja obrtniška sezona.

Na območju mesta predvidevamo v letu 1958 ca 1500 vseljivih stanovanj. Za zunanje občine pa nismo postavili posebne prognoze, ker je treba za te občine temeljito analizirati obseg stanovanjske gradnje za leto 1958.

Omenil bi še kreditno politiko. Podatkov, ki so bili v poročilu objavljeni, ne bom čital. V pogledu kreditne politike omenjam le to, da upravni odbor skladov in občinski ljudski odbori, ki delajo pri upravljanju s stanovanjskimi skladi, pravzaprav niso vodili odločne politike, da bi se kreditiralo čim več za stanovanjsko izgradnjo. Politika upravnih odborov v občinah ni bila odraz borbe, da bi se sredstva za izgradnjo stanovanj med letom čim večkrat obrnila. Upravni odbori stanovanjskih skladov občin se morajo v to stvar bolj poglobiti. Vidi pa se, da so upravni odbori odobravalni in sprejemali sklepe, ne da bi se naslanjali pri tem na pravila kot na nek instrument za vodenje kreditiranja stanovanjske politike v letu 1957. Na enem samem primeru bi prikazal, kako se lahko napravi napaka, če nismo dosledni. Podatek nam kaže, da smo pri skupnem izračunu trošenja zbranih sredstev v letu 1957 trošili 89,3% teh sredstev, da pa so občinski ljudski odbori iz najetih kreditnih sredstev trošili le 55,9%. Kaj pa nam pove ta velika razlika, oziroma kaj nam pokaže ta politika? Pokaže nam, da sta se vodila dva kriterija pri kategorizaciji zadrušnikov in privatnikov in pa pri dajanju kreditov politično-teritorialnim enotam, kjer smo pri slednjih dajali celotne kredite za gradnjo, ki se je že pričela ali pa se še niti ni pričela. Ta sredstva smo morali prenesti sedaj v leto 1958. To pa

ne bi smelo biti, ker so v nekaterih primerih še sredstva nujno potrebna in bi se ta sredstva tudi lahko porabila ter bi bil seveda tudi rezultat stanovanjske izgradnje boljši.

Pri nekaterih ljudskih odborih se je pojavila želja, da se uporabijo sredstva tudi za stanovanjsko-komunalno izgradnjo. Naenkrat so pričeli tolmačiti, da se ta sredstva trošijo za komunalno izgradnjo, trošijo pa se ta sredstva lahko samo za komunalno izgradnjo šol, kjer občinski ljudski odbor ugotovi, da je to potrebno.

V poročilu ne obravnavam posebej problematike izgradnje stanovanj za gradbene delavce. Mislim pa, da je s tem v zvezi treba dopolniti predloženo poročilo. V letu 1958 se bo pojavila potreba po povečanju gradbene operative v mestih in industrijskih centrih našega okraja. Zato bi bilo treba posebej paziti, da se stanovanjski krediti dobe pod primernimi pogoji in to velja tudi za gradbeno podjetja, ker bi se s tem povečala in zagotovila stalna delovna sila v gradbeništvu. To vprašanje je važno in mislim, da smo v Ljubljani že podvzeli ukrepe, da večja gradbeno podjetja že grade stanovanja za stalno delovno silo v gradbeništvu. Tudi občine naj o tem vprašanju še razpravljajo, saj vemo, da doslej za gradbeništvu nismo kreditirali večjih zneskov za reševanje stanovanjskega vprašanja.

Posebno vprašanje je vprašanje stanovanjskega prostora za študente v Ljubljani. To vprašanje je pravzaprav prišlo v ostro ospredje v raznih organizacijah in študentskih domovih, kjer so stanovanjske prilipe zelo slabe. Če bomo podprli stanovanjsko izgradnjo za študente, bomo istočasno razbremenili obstoječi stanovanjski fond. Vsi vemo, da je ogromno študentov v mestu. Tako iz družbenih, ekonomskih in socialnih razlogov teh ljudi je važno, da začnemo postopoma obdelovati program za izgradnjo študentskih domov in da na ta način razbremenimo drug stanovanjski fond. Na eni strani so študentje v privatnih stanovanjih izkoriščani, po drugi strani pa tudi nimajo tiste oskrbe, kot bi jo imeli v organiziranih študentskih domovih, kjer bi se hranili v obratih družbene prehrane teh domov. Ljubljana pa ni mesto, ki ima v šolah samo svojo mladino, saj je naše mesto republiški center visokih šol. Tudi iz drugih republik je veliko študentov, ki se šolajo v Ljubljani. Zato se nam postavlja vprašanje, kako oblikovati režim izgradnje stanovanjskega prostora za študentsko mladino, da bi pri realizaciji sodelovali vsi tisti, ki so poslali v Ljubljano mladino, ki se tu šola, ker sicer tega problema sami ne bomo mogli v doglednem času rešiti. Kakšno naj bi bilo to sodelovanje, bi morali še posebej proučiti. Jasno pa je že, da moramo najti ta izhod, da dajo organizacije in občine, ki študente štipendirajo, del sredstev za programsko gradnjo študentskih domov. Mislim, da tudi mesto ne bo odreklo svoje udeležbe pri izgradnji, vendar pa lahko samo z določenim deležem. Prepričan sem,

gradbeni sezoni največje pomanjkanje cements. Nastane pa vprašanje, ali imajo gradbena podjetja takt, ko je cementsa nekaj več na razpolago, tudi denarna sredstva, da ga lahko nabavijo. Treba bi bilo urediti to vprašanje tako, da bi Ljubljana imela na razpolago najmanj 4000 ton cementsa, katerega je lanske leto stalno primanjkovalo. Prav tako je z opeko, ki nam je je tudi primanjkovalo. Kritičen položaj je bil tudi v pogledu betonskega železa. Potrebe po tem materialu znašajo v letu 1958 10.800 ton, od katerih je zagotovljenih le 7500 ton, to se pravi, da bo še vedno primanjkovalo 3500 ton betonskega železa. Gradbenim podjetjem še do danes ni jasno, kje bodo dobila to količino železa.

V zvezi s tem je treba povedati nekaj tudi o mehanizaciji in o storilnosti dela v gradbeništvu. Naša mehanizacija je slaba in bi bilo treba podjetjem zagotoviti potrebna sredstva za izboljšanje mehanizacije.

Odbornik Ostoj Tuma je govoril o stanovanjskih prostorih za delavce, ki so zaposleni v gradbenih podjetjih. »Gradiš« gradbi najmanj na območju okraja Ljubljana zaradi tega, ker nima v Ljubljani na razpolago stanovanj za svoje delavce. Zato je predlagal, da se da občinam priporočilo, da upravni odbori občinskih skladov dodelijo nekaj sredstev tudi gradbenim podjetjem za stanovanja gradbenih delavcev.

Na koncu razprave je predsednik OLO dr. Marijan Dermastia razpravljajal o nekaterih družbeno-političnih problemih v zvezi s stanovanjsko izgradnjo na območju okraja. Predvsem gre za vprašanje družbene vloge ljudskih odborov, družbene vloge svetov za stanovanjske zadeve in družbene vloge upravnih odborov skladov za zidanje stanovanjskih hiš v izvajanju konkretne politike, o kateri so bila že sprejeta načela na sejah ljudskega odbora za njihovo rešitev. Vendar pa lahko v praksi ugotovimo, da se ta sprejeta politika konkretnih zaključkov ne izvaja. Zato se pojavljajo tendence, ki našo politiko otežkočajo. Za primer je dr. Dermastia navedel počasnost v reševanju in razčiščevanju vprašanja zazidalnih okolišev in zazidalnih načrtov v občinah. Lahko ugotovimo, da so ta vprašanja formalno rešena in so ostala več ali manj samo na papirju. Ni dovolj, da okrajni ljudski odbor potrди predlog, oziroma sklep občinskega ljudskega odbora o zazidalnih okoliših, istočasno je tudi potrebno, da se pravilno uredi stanje na teh zazidalnih okoliših z ureditvijo in sprejemom zazidalnih načrtov in režima zidanja na teh področjih.

Druga stvar pa je vprašanje udejstvovanja občinskih ljudskih odborov in družbenih organov v pogledu zbiranja sredstev. Stanovanjsko izgradnjo postavljamo v prioritetni plan. Kljub temu pa vidimo, da glede sredstev za rešitev tega pretežega družbenega problema, nismo dosegli rezultatov glede na sklep, ki smo ga sprejeli. Občinski ljudski odbori niso uspeli izkoristiti nove institucije zbora proizvajalcev. Zavedati se moramo, da sredstva sklada za zidanje stanovanjskih hiš ne bodo omogočala stalnega povečevanja tempa stanovanjske izgradnje, kakršnega smo si zadali, če ne bomo istočasno rešili problema zbiranja sredstev za rešitev stanovanjskega vprašanja. Naša družba ne bo v stanju povečati sredstev sklada za zidanje stanovanjskih hiš v nepo-

sredni bodočnosti. Mišljenja sem, da se bodo sredstva za zidanje stanovanjskih hiš večala samo v toliko, v kolikor se bo večal plačni fond. Zato mislim, da je prav, da se orientiramo na lastna sredstva. Treba je razmišljati prvenstveno o možnoših širokega angažiranja lastnih sredstev podjetij pri reševanju problemov svojih kolektivov. Treba je razmišljati o tem, kako bomo našli najboljšo obliko za maksimalno angažiranje privatne štednje in privatnega sodelovanja pri reševanju tega problema.

Posebej je bilo načeto v poročilu vprašanje fiziognomije in dela naših upravnih odborov, ki upravljajo s sredstvi sklada za zidanje stanovanjskih hiš. Tem upravnim odborom moramo priznati zelo veliko vestnost pri upravljanju s sredstvi za zidanje stanovanjskih hiš. Istočasno pa moramo ugotoviti, da so upravni odbori posvečali premalo pažnje zbiranju sredstev s pomočjo neposrednega stika z gospodarskimi organizacijami.

Posebno vprašanje je vprašanje formiranja stanovanjskih skupnosti. Mislim, da je vprašanje zazidalnih okolišev postavljeno tako, kot smo ga postavili mi, podlaga za to, da se bodo v bodočnosti lahko razvijale stanovanjske skupnosti z vsemi svojimi funkcijami. Mislim, da je treba to vprašanje načeti kot družbenopolitično vprašanje, kateremu je treba v okviru občinskih ljudskih odborov posvetiti posebno skrb, ne samo iz razloga, ker bodo stanovanjske skupnosti omogočale rešitev cele vrste vprašanj družbenega standarda, ampak, ker bodo poleg tega lahko prevzele tudi celo vrsto drobnih skrbi, ki jih imajo sedaj občinski ljudski odbori in sicer na ta način, da jih bodo reševale z največjo možno mobilizacijo sodelovanja samih prebivalcev.

Posebno vprašanje je vprašanje študentskih stanovanj v Ljubljani. Tu gre predvsem za stanovanjski prostor za samce. Danes lahko ugotovimo, da so prav samci v takem položaju, da predstavljajo tisto kategorijo državljanov, ki že plačuje-

jo ekonomsko najemnino. Če rešujemo vprašanje študentskih stanovanj, rešujemo pravzaprav že problem stanovanj za samce nasploh. V razgovorih s predstavniki Kuratorija študentskih domov in predstavniki zveze študentov smo razpravljali o stanovanjskem vprašanju študentov in smo prišli do zaključka, da bi bil najlažji način za zelo hitro in uspešno rešitev stanovanjske stiske študentov v tem, da bi posamezne občine, okraj in gospodarske organizacije nabavile za svoje potrebe potrebno število ležišč v študentskih domovih in na ta način pomagale, oziroma pospešile reševanje celotnega problema. Zato smo prišli do zaključka, da bi bilo najbolj prav, da sprejmemo sklep, da prevzamemo obvezo, da na našem območju, bilo kot okrajni ljudski odbor ali pa občinski ljudski odbori in naše gospodarske organizacije rešimo ta problem tako, da zagotovimo za prihodnje leto že v tem letu na račun posteljnega fonda 30 milijonov dinarjev. Na ta način bi dali potrebno iniciativo in zgled, kako se ta problem lahko rešuje.

Končno mislim, da je prav, da na današnji seji sprejmemo tudi konkretno priporočilo, da se v okviru naše investicijske politike posveti posebna skrb razvoju industrije gradbenega materiala in industriji obrtniških uslug za stanovanjsko izgradnjo. Če ne bomo v tem pogledu resno prišli za delo, bomo prišli v takšen položaj, da ne bomo mogli vzdržati tempa stanovanjske izgradnje, katerega že itak težko vzdržujemo, imamo pa vse možnosti, da s pravilnim razporejanjem razpoložljivih investicijskih sredstev in sredstev Zavoda za stanovanjsko izgradnjo te probleme v krajšem razdobju uspešno rešimo. Kako naj se to prične, je stvar načrta dela našega Sveta za gradbeništvu in industrijo gradbenega materiala.

Po razpravi je ljudski odbor odobril poročilo Sveta za stanovanjske zadeve o delu v letu 1957 z vsemi predlogi, ki jih je dal Svet in ki so bili izneseni v razpravi, zlasti pa:

1. Da se priporoči občinam in go-

spodarskim organizacijam, da skupno z okrajem zagotovijo v letu 1958 za prihodnje leto za posteljni fond v študentskih domovih v Ljubljani 30 milijonov dinarjev.

2. Da se zadolži Svet za gradbeništvu in industrijo gradbenega materiala, da v okviru investicijske politike sestavi načrt in posveti posebno pažnjo razvoju industrije gradbenega materiala in industrializaciji obrtniških uslug za stanovanjsko izgradnjo.

3. Da se priporoči upravnim odborom občinskih skladov za zidanje stanovanjskih hiš, da v okviru politike dodeljevanja sredstev, dodelijo del sredstev tudi gradbenim podjetjem za stanovanja gradbenih delavcev.

4. Da občinski ljudski odbori v okviru izdelkov o zazidalnih okoliših uredijo pravno stanje na teh zazidalnih okoliših in sprejmejo zazidalne načrte ter določijo režim zidanja na teh področjih.

5. Da upravni odbori občinskih skladov posvete maksimalno pažnjo zbiranju sredstev za stanovanjsko izgradnjo z neposrednim stikom z gospodarskimi organizacijami in na ta način povečujejo in razširjajo materialno bazo za izgradnjo stanovanj.

6. Da občinski ljudski odbori posvetijo posebno skrb ustanavljanju stanovanjskih skupnosti, ki bodo lahko prevzele celo vrsto drobnih skrbi z največjo možno mobilizacijo prebivalcev samih in jih na ta način tudi reševale.

7. Da se priporoči občinskim ljudskim odborom industrijsko razvitih občin, da razmišljajo o tem, kako organizirati skupno organizacijo, ki bo prevzela vlogo investitorja. Ena izmed oblik, ki bi kasneje lahko služila stanovanjskim skupnostim, bi bil lahko »Komunalni servis«, ki bi nastopal v vlogi investitorja in bi združeval ves razpoložljiv strokovni kader v občini v skupen organ, ki bi izvajal vse priprave v zvezi s programskimi nalogami in glede nadzorstva nad izvajanjem stanovanjske izgradnje v občini.

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

OBČINA GROSUPLJE

60.

Na podlagi prvega odstavka 15. in 50. člena Zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19/52) ter 2. točke 24. člena Statuta občine Grosuplje, izdaja občinski ljudski odbor Grosuplje na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 22. novembra 1956

ODLOK

o socialnih podporah

1. člen

V skrbi za socialno varstvo ljudi daje občinski ljudski odbor Grosuplje socialno ogroženim osebam socialne podpore v okviru za to namenjenih proračunskih sredstev.

2. člen

Socialne podpore se dajejo osebam, ki stalno bivajo na območju občine in so nezmožne za delo in nepreskrbljene.

Za delo nezmožne in nepreskrbljene, se smatrajo one osebe, ki se ne morejo preživljati zaradi mladostnosti, onemoglosti, starosti, telesnih in duševnih hib, težjih bolezn,

zlasti tuberkuloznih, zaradi oskrbe nedoraslih otrok in zaradi študija, pa nimajo premoženja ali dohodkov, s katerimi bi se mogli preživljati, niti svojcev, ki bi jih bili po zakonu, pogodbi ali oporoki dolžni preživljati.

3. člen

Socialne podpore so:

- a) stalne,
- b)časne,
- c) enkratne in
- d) dijaške.

Pravica do stalne,časne in dijaške podpore teče od prvega dne v mesecu, ko je bila podpora dodeljena in preneha s prvim dnem naslednjega meseca, ko so odpadli pogoji za opravičnost. Odsek za splošne zadeve lahko sklene tudi drugače, upoštevajoč potrebe in okoliščine.

4. člen

Stalna podpora se daje onim osebam, ki so trajno delanezmožne in nepreskrbljene ter znaša, upoštevaje naravo socialne ogroženosti, mesečno največ 4000 din, vendar ta meja ni obvezna za posebno težke primere.

Izjemoma od tega se lahko do-

deli podpora tudi osebam, ki žive v skupnem gospodinjstvu s svojci, ki so po zakonu dolžni skrbeti zanje takrat, kadar povprečni dohodek na posameznega člana družine v skupnem gospodinjstvu ali gospodarstvu ne presega zneska 3000 dinarjev.

Osebam, ki žive v domovih nemoglih in podobno, se določi preživnina v višini oskrbovalnine v teh domovih. Občinski ljudski odbor lahko v okviru možnosti doplača razliko od pokojnine do oskrbovalnine.

Pogoje je treba dokazati s potrebnimi listinami.

5. člen

Začasno socialno podporo morejo prejemati osebe, ki so zaradi smrti, bolezn, nesreče, zdravstvenih in drugih okoliščin socialno ogrožene in se ne morejo preživljati z lastnimi dohodki.

Začasna podpora znaša mesečno največ 4000 din, vendar ta meja za posebno težke primere ni obvezna.

6. člen

Enkratna podpora znaša do 6000 dinarjev in se more dati izjemoma osebam, ki so potrebne enkratne po-

